

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки

Кафедра інформатики та програмної інженерії

Звіт

з лабораторної роботи № 3 з дисципліни
«Проектування алгоритмів»

„ Проектування структур даних”

Виконав(ла)

ІП-15 Шабанов Метін Шаміль огли _____

(шифр, прізвище, ім'я, по батькові)

Перевірів

Ахаладзе Ілля Елдарійович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ 2022

1 МЕТА ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ

Мета роботи – вивчити основні підходи проектування та обробки складних структур даних.

2 ЗАВДАННЯ

Відповідно до варіанту (таблиця 2.1), записати алгоритми пошуку, додавання, видалення і редагування запису в структурі даних за допомогою псевдокоду (чи іншого способу по вибору).

Записати часову складність пошуку в структурі в асимптотичних оцінках.

Виконати програмну реалізацію невеликої СУБД з графічним (не консольним) інтерфейсом користувача (дані БД мають зберігатися на ПЗП), з функціями пошуку (алгоритм пошуку у вузлі структури згідно варіанту таблиця 2.1, за необхідності), додавання, видалення та редагування записів (запис складається із ключа і даних, ключі унікальні і цілочисельні, даних може бути декілька полів для одного ключа, але достатньо одного рядка фіксованої довжини). Для зберігання даних використовувати структуру даних згідно варіанту (таблиця 2.1).

Заповнити базу випадковими значеннями до 10000 і зафіксувати середнє (із 10-15 пошуків) число порівнянь для знаходження запису по ключу.

Зробити висновок з лабораторної роботи.

Таблиця 2.1 – Варіанти алгоритмів

№	Структура даних
27	В-дерево $t=10$, метод Шарпа

3.1 Псевдокод алгоритмів

$t = 10$

class BTreeNode:

public procedure new(self, leaf=False):

 self.leaf = leaf

 self.keys = []

 self.children = []

endprocedure

endclass

Додавання ключа:

function insert(k):

 root = self.root

if len(root.keys) < $(2 * t) - 1$ **then**:

insert_non_full(root, k)

else:

 temp = new BTreeNode()

 root = temp

 temp.children.insert(0, root)

 split_children(temp, 0)

insert_non_full(temp, k)

endif

endfunction

function insert_non_full(node, k):

 i = len(node.keys) - 1

if node.leaf **then**:

while $i \geq 0$ and $k < \text{node.keys}[i]$:

```

        i = i - 1
        node.keys.insert(i + 1, k)
    endwhile
else:
    while len(node.children) < len(node.keys) + 1:
        node.children.append(BTreeNode(True))
    endwhile

    while i >= 0 and k < node.keys[i]:
        i = i - 1
    endwhile
    i = i + 1
    if len(node.children[i].keys) == (2 * t) - 1 then:
        split_children(node, i)
        if k > node.keys[i] then:
            i += 1
        endif
    endif
    insert_non_full(node.children[i], k)
end function

function split_children(x, i):
    y = x.children[i]
    z = BTreeNode(y.leaf)
    x.children.insert(i + 1, z)
    x.keys.insert(i, y.keys[t - 1])
    z.keys = y.keys[t: (2 * t) - 1]
    y.keys = y.keys[0: t - 1]
    if not y.leaf then:

```

```

        z.children = y.children[t: 2 * t]
        y.children = y.children[0: t]
    endif
endfunction

```

Пошук ключа (Алгоритм Шарра):

```

function Sharr_algorithm(key, node):
    k = math.floor(math.log(len(node.keys), 2))
    i = 2 ** k
    if node.keys[i - 1] == key then:
        return node, i - 1, node.keys[i - 1]
    elif node.keys[i - 1] > key then:
        return binary_search(key, node)
    else:
        l = math.floor(math.log(len(node.keys) - 2 ** k + 1, 2))
        i = len(node.keys) + 1 - 2 ** l
        l = l - 1
        delta = math.floor(2 ** l)
        while delta != 0 and 0 < i <= len(node.keys):
            if node.keys[int(i) - 1] < key then:
                i = i + (delta // 2 + 1)
                l = l - 1
                delta = 2 ** l
            elif node.keys[int(i) - 1] > key then:
                i = i - (delta // 2 + 1)
                l = l - 1
                delta = 2 ** l
            else:
                return node, i - 1, node.keys[int(i) - 1]
        endif

```

```

        endwhile
        return null
    endif
endfunction

function binary_search(key, node):
    temp_list = node.keys
    i = len(temp_list) // 2 + 1
    delta = len(temp_list) // 2
    temp_list.append(float('inf'))
    while delta != 0 and 1 <= i <= len(temp_list) then:
        if temp_list[i - 1] < key:
            i = i + (delta // 2 + 1)
            delta //= 2
        elif temp_list[i - 1] > key then:
            i = i - (delta // 2 + 1)
            delta //= 2
        else:
            temp_list.remove(float('inf'))
            return node, i - 1, temp_list[i - 1]
        endif
    endwhile
    temp_list.remove(float('inf'))
    return null

```

Видалення ключа:

```

function delete(node, value):
    i = 0
    while i < len(node.keys) and value > node.keys[i]:
        i += 1

```

```

if node.leaf then:
    if i < len(node.keys) and node.keys[i] == value then:
        node.keys.pop(i)
        return
    endif
    return
endif

```

```

if i < len(node.keys) and node.keys[i] == value then:
    return delete_internal_node(node, value, i)
elif len(node.children[i].keys) >= t then:
    delete(node.children[i], value)
else:
    if i != 0 and i + 2 < len(node.children) then:
        if len(node.children[i - 1].keys) >= t then:
            delete_sibling(node, i, i - 1)
        elif len(node.children[i + 1].keys) >= t then:
            delete_sibling(node, i, i + 1)
        else:
            delete_merge(node, i, i + 1)
        endif
    elif i == 0 then:
        if len(node.children[i + 1].keys) >= t then:
            delete_sibling(node, i, i + 1)
        else:
            delete_merge(node, i, i + 1)
        endif
    elif i + 1 == len(node.children) then:
        if len(node.children[i - 1].keys) >= t then:
            delete_sibling(node, i, i - 1)

```



```

    else:
        delete_merge(node, i, i - 1)
    endif
delete(node.children[i], value)
endif

```

3.2 Часова складність пошуку

Суть написаної реалізації полягає в тому, що алгоритм Шарра працює на обраній вершині, і у випадку, якщо не знайшов у вершині потрібне значення, то йде до нащадка з підходящого інтервалу, і шукає потрібне значення вже в ньому. Такий хід дій повторюється доти, доки занурення не дійде листової вершини. Враховуючи таку інтерпретацію порядку виконання, можемо стверджувати, що алгоритм працює за часовою складністю $O(n * \log(2^t - 1))$, де n – висота дерева, t – заданий параметр В-дерева.

3.3 Програмна реалізація

3.3.1 Вихідний код

```

class BTreeNode:
    def __init__(self, leaf=False):
        self.leaf = leaf
        self.keys = []
        self.children = []

    def __getitem__(self, item):
        return self.keys[item]

class BTree:
    def __init__(self, t=10):
        self.root = BTreeNode(True)
        self.t = t

    def search(self, key, start_node='default'):
        if start_node == 'default':
            start_node = self.root

        data = self.__Sharr_algorithm(key, start_node)
        if data is not None:
            return data
        else:
            if not start_node.leaf:
                for i in range(len(start_node.keys)):
                    if key < start_node.keys[i]:
                        return self.search(key, start_node.children[i])
                if start_node.children:

```

```

        return self.search(key, start_node.children[-1])

def insert(self, k):
    root = self.root
    if len(root.keys) < (2 * self.t) - 1:
        self.__insert_non_full(root, k)
    else:
        temp = BTreeNode()
        self.root = temp
        temp.children.insert(0, root)
        self.__split_children(temp, 0)
        self.__insert_non_full(temp, k)

def delete(self, node, value):
    t = self.t
    i = 0
    while i < len(node.keys) and value > node.keys[i]:
        i += 1
    if node.leaf:
        if i < len(node.keys) and node.keys[i] == value:
            node.keys.pop(i)
            return
        return

    if i < len(node.keys) and node.keys[i] == value:
        return self.__delete_internal_node(node, value, i)
    elif len(node.children[i].keys) >= t:
        self.delete(node.children[i], value)
    else:
        if i != 0 and i + 2 < len(node.children):
            if len(node.children[i - 1].keys) >= t:
                self.__delete_sibling(node, i, i - 1)
            elif len(node.children[i + 1].keys) >= t:
                self.__delete_sibling(node, i, i + 1)
            else:
                self.__delete_merge(node, i, i + 1)
        elif i == 0:
            if len(node.children[i + 1].keys) >= t:
                self.__delete_sibling(node, i, i + 1)
            else:
                self.__delete_merge(node, i, i + 1)
        elif i + 1 == len(node.children):
            if len(node.children[i - 1].keys) >= t:
                self.__delete_sibling(node, i, i - 1)
            else:
                self.__delete_merge(node, i, i - 1)
        self.delete(node.children[i], value)

def edit(self, old_obj, new_value):
    self.delete(self.root, old_obj)
    new_obj = DatabaseObject(old_obj.index, new_value)
    self.insert(new_obj)

def __insert_non_full(self, node, k):
    i = len(node.keys) - 1
    if node.leaf:
        while i >= 0 and k < node.keys[i]:
            i -= 1
        node.keys.insert(i + 1, k)
    else:
        while len(node.children) < len(node.keys) + 1:
            node.children.append(BTreeNode(True))
        while i >= 0 and k < node.keys[i]:
            i -= 1

```

```

        i += 1
        if len(node.children[i].keys) == (2 * self.t) - 1:
            self.__split_children(node, i)
            if k > node.keys[i]:
                i += 1
        self.__insert_non_full(node.children[i], k)

def __split_children(self, x, i):
    t = self.t
    y = x.children[i]
    z = BTreeNode(y.leaf)
    x.children.insert(i + 1, z)
    x.keys.insert(i, y.keys[t - 1])
    z.keys = y.keys[t: (2 * t) - 1]
    y.keys = y.keys[0: t - 1]
    if not y.leaf:
        z.children = y.children[t: 2 * t]
        y.children = y.children[0: t]

def __Sharr_algorithm(self, key, node):
    k = math.floor(math.log(len(node.keys), 2))
    i = 2 ** k
    if node.keys[i - 1] == key:
        return node, i - 1, node.keys[i - 1]
    elif node.keys[i - 1] > key:
        return self.__binary_search(key, node)
    else:
        l = math.floor(math.log(len(node.keys) - 2 ** k + 1, 2))
        i = len(node.keys) + 1 - 2 ** l
        l -= 1
        delta = math.floor(2 ** l)
        while delta != 0 and 0 < i <= len(node.keys):
            if node.keys[int(i) - 1] < key:
                i = i + (delta // 2 + 1)
                l -= 1
                delta = 2 ** l
            elif node.keys[int(i) - 1] > key:
                i = i - (delta // 2 + 1)
                l -= 1
                delta = 2 ** l
            else:
                return node, i - 1, node.keys[int(i) - 1]
        return None

def __binary_search(self, key, node):
    temp_list = node.keys
    i = len(temp_list) // 2 + 1
    delta = len(temp_list) // 2
    temp_list.append(float('inf'))
    while delta != 0 and 2 <= i <= len(temp_list):
        if temp_list[i - 2] < key:
            i = i + (delta // 2 + 1)
            delta //= 2
        elif temp_list[i - 2] > key:
            i = i - (delta // 2 + 1)
            delta //= 2
        else:
            temp_list.remove(float('inf'))
            return node, i - 2, temp_list[i - 2]
    temp_list.remove(float('inf'))
    return None

def __delete_internal_node(self, node, value, i):
    t = self.t

```

```

    if node.leaf:
        if node.keys[i] == value:
            node.keys.pop(i)
            return
        return

    if len(node.children[i].keys) >= t:
        node.keys[i] = self.__delete_predecessor(node.children[i])
        return
    elif len(node.children[i + 1].keys) >= t:
        node.keys[i] = self.__delete_successor(node.children[i + 1])
        return
    else:
        self.__delete_merge(node, i, i + 1)
        self.__delete_internal_node(node.children[i], value, self.t - 1)

def __delete_predecessor(self, node):
    if node.leaf:
        return node.keys.pop()
    n = len(node.keys) - 1
    if len(node.children[n].keys) >= self.t:
        self.__delete_sibling(node, n + 1, n)
    else:
        self.__delete_merge(node, n, n + 1)
    self.__delete_predecessor(node.children[n])

def __delete_successor(self, node):
    if node.leaf:
        return node.keys.pop(0)
    if len(node.children[1].keys) >= self.t:
        self.__delete_sibling(node, 0, 1)
    else:
        self.__delete_merge(node, 0, 1)
    self.__delete_successor(node.children[0])

def __delete_merge(self, node, i, j):
    cnode = node.children[i]
    if j > i:
        rsnode = node.children[j]
        cnode.keys.append(node.keys[i])
        for k in range(len(rsnode.keys)):
            cnode.keys.append(rsnode.keys[k])
            if len(rsnode.children) > 0:
                cnode.children.append(rsnode.child[k])
        if len(rsnode.children) > 0:
            cnode.children.append(rsnode.children.pop())
        new = cnode
        node.keys.pop(i)
        node.children.pop(j)
    else:
        lsnode = node.child[j]
        lsnode.keys.append(node.keys[j])
        for i in range(len(cnode.keys)):
            lsnode.keys.append(cnode.keys[i])
            if len(lsnode.children) > 0:
                lsnode.children.append(cnode.children[i])
        if len(lsnode.children) > 0:
            lsnode.children.append(cnode.children.pop())
        new = lsnode
        node.keys.pop(j)
        node.children.pop(i)

    if node == self.root and len(node.keys) == 0:
        self.root = new

```

```

def __delete_sibling(self, node, i, j):
    cnode = node.children[i]
    if i < j:
        rsnode = node.children[j]
        cnode.keys.append(node.keys[i])
        node.keys[i] = rsnode.keys[0]
        if len(rsnode.children) > 0:
            cnode.children.append(rsnode.children[0])
            rsnode.children.pop(0)
        rsnode.keys.pop(0)
    else:
        lsnode = node.children[j]
        cnode.keys.insert(0, node.keys[i - 1])
        node.keys[i - 1] = lsnode.keys.pop()
        if len(lsnode.children) > 0:
            cnode.children.insert(0, lsnode.children.pop())

```

3.3.2 Приклади роботи

На рисунках 3.1 і 3.2 показані приклади роботи програми для додавання і пошуку запису.

The screenshot shows a window titled "Lab 3" with a menu bar containing "Insert", "Edit", "Search", and "Delete". On the left, there is a form with the label "Enter new value:" and a text input field containing "NEWVALUE". Below the input field is an "Insert" button. On the right, there is a table with two columns: "id" and "value". The table contains 11 rows of data, with the last row (id 10000) highlighted in blue.

id	value
9980	WNWUDVAA
9981	UNLROBSY
9982	XOZKNCRH
9983	QNUXLFGQ
9984	SIRFKYLM
9985	QTHGQHTE
9986	ZBXVRYMQ
9987	BSVJRMaw
9988	EVMZZTHW
9989	RNSGGMRS
9990	SXQVTWRA
9991	PZZYKRYO
9992	CWOFYKYH
9993	VULBEATV
9994	EODJRUPT
9995	UJAIGJRY
9996	RGKYMGDA
9997	WFFBAIMO
9998	UBUNSADM
9999	OONBLHHB
10000	NEWVALUE

Рисунок 3.1 –Додавання запису

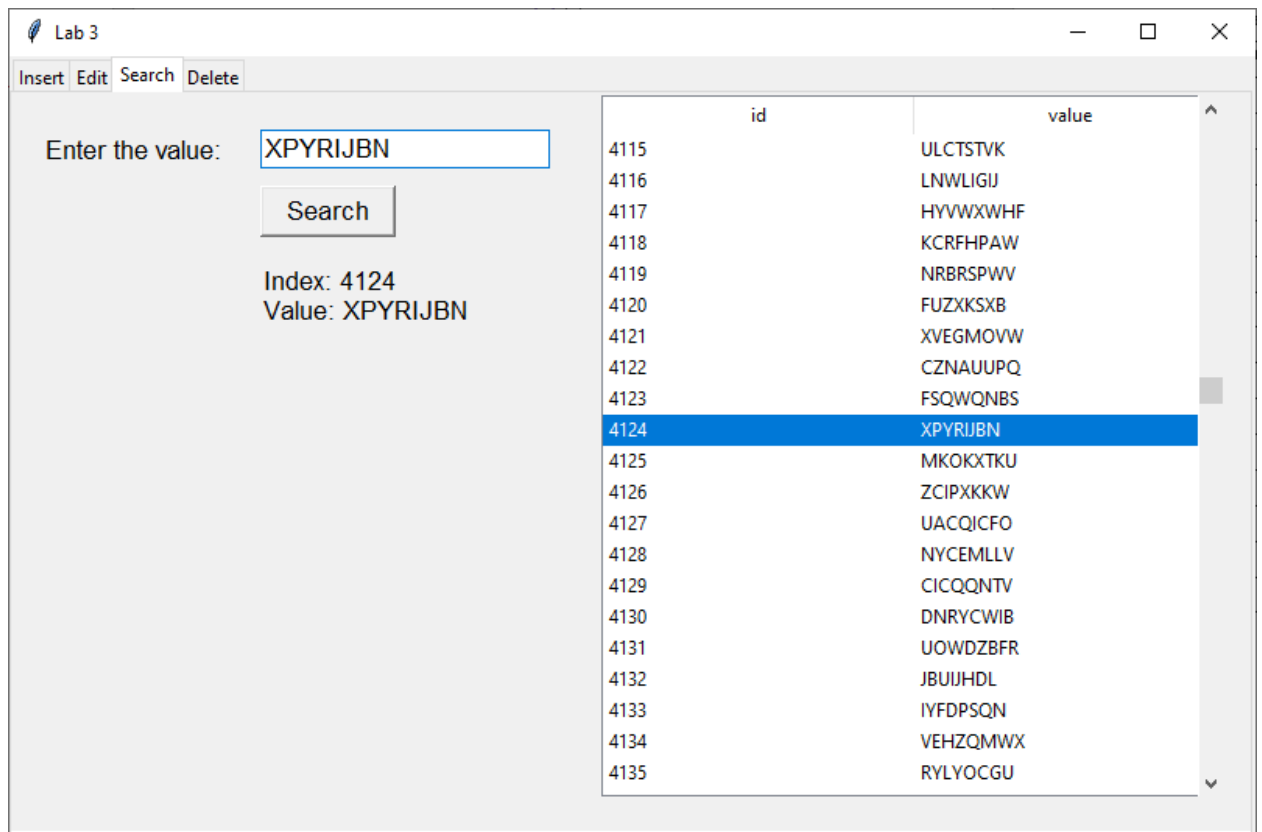

Рисунок 3.2 – Пошук запису

3.4 Тестування алгоритму

3.4.1 Часові характеристики оцінювання

В таблиці 3.1 наведено кількість порівнянь для 15 спроб пошуку запису по ключу. В середньому, число порівнянь дорівнює 18 операціям.

Таблиця 3.1 – Число порівнянь при спробі пошуку запису по ключу

Номер спроби пошуку	Число порівнянь
1	17
2	23
3	25
4	22
5	12
6	14
7	25
8	22
9	6
10	15
11	30
12	9
13	30
14	11
15	15

ВИСНОВОК

В рамках лабораторної роботи вивчено основні підходи проектування та обробки складних структур даних на прикладі структури В-дерева та алгоритму Шарра. Виконано програмну реалізацію невеликої СУБД з графічним інтерфейсом користувача, з функціями пошуку, додавання, видалення та редагування записів. Під час розробки програмної реалізації методу пошуку також було враховано особливості використаної структури даних та модифіковано алгоритм відповідним чином.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За умови здачі лабораторної роботи до 13.11.2022 включно максимальний бал дорівнює – 5. Після 13.11.2022 максимальний бал дорівнює – 1.

Критерії оцінювання у відсотках від максимального балу:

- псевдокод алгоритму – 15%;
- аналіз часової складності – 5%;
- програмна реалізація алгоритму – 65%;
- тестування алгоритму – 10%;
- висновки – 5%.

+1 додатковий бал можна отримати за реалізацію графічного зображення структури ключів.